

ТҶККИЗ ЮЗИНЧИ (1494-1495) ЙИЛ ВОКЕАЛАРИ

Менга Султон Махмуд мирзодан Абдулқуддусбек исмли элчи келди. Тўнгич ўгли Султон Масъуд мирзога оғаси Султон Ахмад мирзонинг Окбегим исмли иккинчи кизини тўй-томошалар билан олганининг белгиси сифатида сочки келтирди: олтин ва қумушдан бодом ва писталар қилибдилар.

Элчининг Хасан Яъқубга қариндошлиги бор экан. Хасан Яъқубни ваъдалар билан Султон Махмуд мирзога қаратгани келган экан. Юмшоқ жавоб айтиб, ўзини у томонга ўтгандек қўрсатиб элчини жўнатди. Беш-олти ойдан сўнг Хасан Яъқубнинг феъли ўзгариб, менинг яқинимдаги катта-кичик билан ёмон муомала қила бошлади. Иш шу даражага етдики, мени жўнатиб, Жаҳонгир мирзони подшоҳ қилмокчи бўлди. Хасан Яъқубнинг бошқа қишилар, амирлар ва сипохи билан ҳам муомаласи яхши эмас эди. Унинг бу фикридан барча эл хабардор бўлганди. Хожа Қози ва Қосим қавчин, Али Қуст тағойи ва Ўзун Хасан ҳамда яна баъзи хайрихоҳлар менинг улуг онам Ёсон Давлатбегимнинг қошига йигилишиб, Хасан Яъқубни бекликдан тушириб, фитнасига барҳам беришга қарор қилдилар. Хотинлар орасида фикрлаш ва тадбирда улуг онам Ёсон Давлатбегимга етадигани қам эди, қўп оқила ва тадбирли эди. Мухим ишлар қўпроқ уларнинг қенгаши билан бўларди.

Хасан Яъқуб арқда, онам ва катта онам — Ёсон Давлатбегим ташқи қўргондаги шохга қарашли манзилда эдилар.

Фитначини амалдан тушириш нияти билан отланиб арққа қараб йўл олдим. Хасан Яъқуб қуш овига отланган экан. Хабар топиб, ўша ёқданок Самарқанд сари жўнаб қолибди. Унинг атрофидагилар, барча беклари қўлга олинди. Тутилган беклар — Муҳаммад Боқирбек, Султон Муҳаммад дўлдойнинг отаси Султон Махмуд дўлдой эдилар. Улардан бошқалари ҳам бор эди. Айримларига Самарқандга қетишга рухсат берилди. Ёшиқ оғалиқ ва Андижон шаҳри ҳокимлиги Қосим қавчинга топширилди и.

Самарқандга қетиш ниятида йўлга қикқан Хасан Яъқуб Қандибодомғача борган экан. Бир неча қундан сўнг бузуқ ҳаёл билан Аҳсига қараб йўл олиб, Хўқон қенти атрофларига қелганида хабар топиб, баъзи беклар билан йигитларни унинг устига жўнатдик. Хужумчи қисм беклари бир гуруҳ йигитларни ўзларидан илгарирок қаровулликка юборган эдилар. Хасан Яъқуб қилиб қолиб, қечаси бу қаровулликка ажратилган йигитларнинг устига қуриб, молшоҳи тарзида аскар тизиб, ўқ оттиради. Леқин қоронғи қечада қоча олмай, ўз аскарининг ўқи қакқасига тегиб, қилмишининг қурбони бўлди.

Чу бад карди, мабош эмин зи офот,
Ки вожиб шуд табиатро мукофот.

(Таржимаси:

Ёмонлик килдингми: сенга йўк нажот,
Табиатга вожиб эваз — мукофот.)

Ушбу йили шубхали таомдан ўзимни торта бошладим. Пичок, кошик ва дастурхонгача эҳтиёт бўлар эдим. Тунги ибодатларни ҳам камрок тарк этардим.

Раби ул-охир ойида Султон Махмуд мирзо бир огир касалликка чалиниб, олти кунда оламдан ўтди. Кирк уч ёшда эди.

Таваллуди ва насл-насаби. Саккиз юз эллик еттинчи (1453) йили тугилган эди. Абусаид мирзонинг учинчи ўгли, Султон Ахмад мирзонинг тугишгани эди.

Шакл ва шамойили: паст бўйли, сийрак соқоли, семиз, камхафсаларок киши эди.

Ахлоқ ва феъл-атвори яхши, намоз-ни канда килмасди. Тартиб ва бошқариш қобилияти жуда яхши эди. Хисоб илмини пухта биларди. Вилоятлардан бирор танга, бирор сум ҳам унинг рухсатисиз харж қилинмасди. Навқарининг маоши ҳеч қачон қамайтирилмасди. Базм ва ҳадяси, зиёфати ва девони(махқамада иш юритиши) жуда яхши эди. Барчаси қоида ва тартиб билан олиб бориладди. Шуи дай тартиб ва интизом ўрнатган эдики, лашқар ҳам, халқ ҳам уни суиистеъмом қила олмасди. Олдинлари қуш овига жуда ўч экан. Сўнгра кўпроқ хайвон овлайдиган бўлди.

Зулм ва бузуклик билан кўп машғул бўлар, муттасил май ичарди. Кўп бачча саклар, ўзига қарашли жойларнинг қа-ерида қиройли ўсмирлар бўлса, уларни турли йўллар билан қелтириб, бачча қиларди. Бекларнинг ўғилларини, кўкал-дошларини бачча қилар, ҳатто ўзининг кўкалдошидан тугилганга ҳам бу хиз-матни буюрганди. Бу шум одат шунчалик қарам бўлган эдики, баччасиз киши йўқ эди. Бесоқолбозликни ҳунар деб били-шарди. Бачча сакламасликни айб сана-шарди. Зулм ва бузукчиликнинг қасо-қатидан барча ўғлонлари жувонмарг бўлдилар.

Шеърға иштиёқи бор эди. Девон тартиб берган, бироқ шеър жуда бўш ва бемаза эди. Ундай шеър ёзгандан кўра, ёзмаган яхшироқ.

Ёмон эътиқодли киши эди. Ҳазрати Хожа Ўбайдуллохни қадрламасди. Юрак-сиз, ҳаёси қамрок киши эди. Атрофида бир неча майнавоз ва бебоқлар йиғилган, девон ва ҳалойиқ қошида ёмон ва ҳунук ҳаракатлар қиларди. Бадқалом эди. Сўзини дарҳол англаб бўлмасди.

Урушлари. Икки марта саф тартиб жанг қилди. Қар иққаласида ҳам Султон Ҳусайн Бойқаро мирзо билан тўқнашди: бир маротаба Астрободда мағлуб бўлди. Яна бир марта Андхуд тупроғида, Чаман деган ерда ҳам мағлуб бўлди. Икки марта Бадахшоннинг жануб томонидаги Қофи-ристонга бориб қазот қилди. Шу сабабли фармонининг сарлавҳасида Султон Махмуд қозий деб ёзардилар.

Вилоятлари: Султон Абусаид мирзо унга Астрободни берган эди. Ирок воқеасидан кейин (ўша ерда Абусаид мирзо жангда ҳалок бўлган) Ҳуросонга қелди. Бу пайтда Хисор ҳокими Қанбар Алибек Султон Абусаид мирзонинг буйруғи билан Хиндистон лашқарини йиғиб Ирокка, мирзонинг орқасидан бораётганда Ҳуросонда Султон Махмуд мирзога қўшилди. Султон Ҳусайн Бойқаро мирзонинг овозасини эшитгач, Ҳуросон халқи ҳужум қилиб, Султон Махмуд мирзони Ҳуросондан ҳайдадилар. Султон Махмуд мирзо Самарқандга Султон Ахмад мирзо қошига қелди. Бир неча ойдан сўнг Ахмад Мушток бошлиқ Сайид Бадр ва Хисравшоҳ ҳамда яна баъзи йигитлар Султон Махмуд мирзони олиб қочиб, Хисорга Қанбар Алибек қошига бордилар. Ўшандан бери Қаҳқа билан Қўхтан

тогининг жануб тарафидаги вилоятлар, чунончи, Термиз ва Чагониён, Хисор ва Хатлон, Кундуз ва Бадахшон Хиндукуш тогигача Султон Махмуд мирзонинг ихтиёрига ўтди.

Акаси Султон Ахмад мирзо ўлгандан сўнг унинг вилояти ҳам бунинг тасарруфида бўлди.

Авлоди: беш ўғил, ўн бир киз кўрди. Барча ўғилларидан каттаси Султон Масъуд мирзо эди. Онаси Мир Бузург Термизийнинг кизи эди.

Яна бир ўғли Бойсункур мирзо эди. Онаси Пошобегим эди.

Яна бир ўғли Султон Али мирзо эди. Онаси Зухрабегим ога ўзбек чўри эди.

Яна бир ўғли Султон Хусайн мирзо эди. Онаси Хонзодабегим Мир Бузургнинг набираси эди. У мирзо тириклигида ўн уч ёшида Тангри раҳматига борди.

Яна бир ўғли Султон Вайс мирзо эди. Онаси Юнусхоннинг кизи, менинг онам-нинг синглиси Султон Нигорхоним эди. Бу тўрт мирзонинг ҳолатлари мазкур асарнинг тегишли воқеаларида зикр этилган.

Уч кизи Бойсункур мирзо билан бир туғишган эди. Каттасини Султон Махмуд мирзо амакиси Минучеҳр мирзонинг ўғли Малик Мухаммад мирзога чиқарган эди.

Яна беш кизи Мир Бузургнинг невараси Хонзодабегимдан эди. Каттасини Султон Махмуд мирзо вафотидан кейин Абобакр Кошгарийга бердилар. Иккинчи кизи Бикабегим эди, Султон Хусайн Бойкаро мирзо Хисорни камал қилганда Султон Абусаид мирзонинг кизи Поянда Султонбегимдан туғилган Хайдар мирзо исмли ўғлига олиб, ярашиб, Хисорнинг устидан қайтиб кетди. Учинчи кизи Окбегим эди. Тўртинчи кизи Ойбегим эди. Султон Хусайн мирзо Кундуз устига келганда, Умаршайх мирзо ўғли Жаҳон-гир мирзони Андижон лашкари билан қўмакка юборганда Жаҳонгир мирзога номзод бўлган эди. Тўққиз юзу ўнинчи йили (1504) Амударё бўйида Боки Чагониёний менга келиб мулозамат қилди. Бу бегимлар оналари билан Тирмизда эдилар. Булар ҳам Боки Чагониёнийнинг кўч-кўрони билан келиб қўшилдилар. Коҳмардга келганда Ойбегимни Жаҳонгир мирзо олди. Биргина киз кўрди. Мазкур йилда у катта онаси Хонзодабегим билан Бадахшон вилоятидадир. Бешинчи кизи Зайнаб Султонбегим эди. Қобулни эгаллаганимда онам Қутлуг Нигорхонимнинг таклифи билан уни олдим, хийла ҳамжихатлик бўлмади. Икки-уч йилдан сўнг чечак хасталиги билан оламдан ўтди. Яна бир кизи Махдума Султонбегим эди. Султон Али мирзонинг туғишган эгачисидир. Ҳозир Бадахшон вилоятида. Яна икки кизи икки қанизакдан туғилган: бирининг оти Ражаб Султон, яна бирининг исми Муҳиб Султондир.

Хотинлари ва қанизалари. Катта хотини Мир Бузург Термизийнинг кизи Хонзодабегим эди. Мирзо уни жуда севарди. У Султон Масъуд мирзонинг онаси эди. Хонзодабегим ўлганда мирзо жуда каттик таъзия тутганди. Ундан сўнг Мир Бузургнинг набираси — Хонзодабегимнинг биродарзодасини олди. Уни ҳам Хонзодабегим дер эдилар. Беш киз ва бир ўғилнинг онаси эди.

Яна бири — Пошобегим. Қоракўйлуқ Баҳорлу аймаги туркман бекларидан Али Шуқурбекнинг кизи эди. Уни аввал Жаҳоншоҳ мирзо Вороний Қоракўйлуқнинг ўғли Мухаммадий мирзо олган эди. Озарбойжон ва Ирокни Жаҳоншоҳ авлодидан оккўйлуқ Узун Хасан олгач, Али Шуқурбекнинг ўғиллари тўрт-беш минг уйли қоракўйлуқ туркманлар билан Султон Абусаид мирзо хизматида кирдилар. Султон Абусаид мирзо енгилганда бу вилоятларга тушдилар. Султон Махмуд мирзо Самарқанддан Хисорга келганда эса, улар Султон Махмуд мирзо хизматида кирдилар. Пошобегимни Султон Махмуд мирзо ўша пайтда олган эди. Пошобегим бир ўғил, уч кизнинг онаси эди.

Яна бири Султон Нигорхоним эди. Насаби хонлар воқеаларида шарҳлаб ёзилганди. Чўри ва қанизалари ҳам анча эди. Мўътабар чўриси Зухрабегим ога эди. Ўзбекдан.

Султон Абусаид мирзонинг тириклигида, ёшлигида олганди. У бир ўгил, бир кизнинг онаси эди.

Канизлари ҳам анча эди. Уларнинг иккитасидан икки киз бўлган эдики, юкорида зикр килинди.

Амирлари: Хисравшоҳ туркистонлик кипчоклардан. Кичиклигида тархон бек-ларининг хизматида эди. Балки шахсий сокчи эди. Ундан сўнг Мазидбек аргунга навкар бўлди. У Хисравшоҳни ҳар томонлама кадрлаган эди. Ирок мағлубиятида Султон Махмуд мирзога қўшилиб йўлда келаётганида арзирли хизматлар қилгани учун Султон Махмуд мирзонинг эътиборини қозонди. Кейинчалик жуда куча-йиб кетди. Султон Махмуд мирзонинг замонидаёқ Хисравшоҳ навқари беш-олти мингга етганди. Амударёдан Хиндукуш тоғигача Бадахшондан бошқа вилоят-ларнинг ҳаммаси унга тааллуқли эди. Бир бутун мустаҳкам бек лик тузди. Зиёфати ва саховати яхши эди. Соддалигига қарамай, жуда топармон-тутармон эди. Қанча қўп топса, шунча яхши ҳарж ҳам қиларди.

Султон Махмуд мирзодан сўнг ўғлонларининг замонида ҳам жуда қучайиб кетди. Навқари йигирма мингга яқинлашган эди. Гарчи намоз ўқиб, таомда парҳез қилса ҳам, аммо бетамиз, бузуки, идроксиз, бефаҳм, бевафо ва оқибатсиз киши эди. Беш қунлик ўтар дунё учун бир ўзи ўстирган валинеъматзодаси Султон Махмуд мирзо ўғлининг қўзини қўр қилди. Бошқа бирини ўлдирди. Тангри қошида оқиб ва халқ олдига ёмонотлик бўлди. Қиёмат тонгигача лаънат ва нафратга сазовор бўлди. Бу ўтар дунё учун шундай ёмон ишлар қилди. Бундай жуда обод вилоят ва бунчалик қўп яроғлик навқарга эга бўла туриб, бир мақийн билан ҳам урушмади. Хали бу воқеалар зикри қелади.

Яна бири Пирмуҳаммад элчи Бўга, қавчин эди. Балх дарвозасида ҳазоралар билан урушда Султон Абусаид мирзо олдига баҳс бойлашиб мушт жангига қирганди. Мардона киши эди. Султон Махмуд мирзога доим мулозамат қиларди. Мирзонинг ихтиёрига қараб иш тутарди. Султон Хусайн Бойқаро мирзо Қундузни қамал қилганда, Хисравшоҳга қарши оқ киши билан зирҳли қийимсиз ўйламай-нетмай тунги босқинга отланди. У шундай қўп навқарга қарши нима ҳам қила оларди! Муҳаммад элчи Бўга оқасидан қувғунчи борди: у ўзини дарёга ташлаб, қарқ бўлди.

Яна бири Айюб эди. Султон Абусаид мирзо қошида Хуросон танқўриқчилари қисмида хизмат қиларди. Бу мардона киши Бойсунқур мирзонинг бекотаси эди. Емак ва қиймаги меъёри билан эди. Ҳазилқаш ва сўзамол бўлгани учун Султон Махмуд мирзо унга „беҳаё“ деб хитоб қилар экан.

Яна бири Вали Хисравшоҳнинг туғишган иниси эди. Навқарини яхши сакларди. Султон Масъуд мирзонинг қўзига мил тортилмоғига ва Бойсунқур мирзонинг ўлдирилмоғига сабабчи у эди. Жами элнинг қийбатини қиларди. Тили заҳар ва фаҳш сўзлар айтқучи, қайсар ва бемаза эрқак эди. Ўзидан бошқа ҳеч қишини бирор-бир ишда қисанд қилмасди. Мен Қундуз вилоятидан қелиб Душий атрофида Хисравшоҳни навқар-савдаридан айириб жўнашга руҳсат берган пайтимда, у ҳам ўзбақлар қўркувидан Андароб ва Серобга қелганди. У мавзелардаги аймоқларни босиб-талаб, бизни деб Қобулга қелди. Вали Муҳаммад Шайбонийхон қошига борди. Самарқанд шаҳрида боши қирқилди. Яна бири Шайх Абдулло барлос эди. Шох Султон Муҳаммаднинг бир қизи унда эди. Бу аёл Абобакр мирзо билан Султон Махмудхоннинг қоласи бўлади. Шайх Абдулло барлос тўнни таранг ва тор қияр эди. Одми ва ақил киши эди.

Яна бири Махмуд барлос эди. Навандоқлик барлослардан. Султон Абусаид мирзо қошида ҳам бек эди. Султон Абусаид мирзо Ирок вилоятини эгаллаганда Қирмон шаҳрини Махмуд барлосга берган эди. Абобакр мирзога Мазидбек аргун ва

коракўйлук туркман беклари кўшилиб, Султон Махмуд мирзонинг устига Хисорга юганда, Султон Махмуд мирзо огаси ёнига — Самаркандга кетди. Махмуд барлос Хисорни бермай, яхши химоя килди. Девон тузган шоир эди.

Султон Махмуд мирзонинг вафотидан сўнг Хисравшоҳ бу воқеани элдан яшириб, хазинага кўл чўза бошлади. Бундай хабар қандай яширин қоларди? Дарҳол бутун шаҳар халқига ёйилди. Ўша куни Самарканд халқининг катта хайити эди. Лашкар ва фуқаро Хисравшоҳнинг устига ҳужум қилиш пайида бўлдилар. Аҳмад Хожибек ва тархон беклари гавғони босиб, Хисравшоҳни чиқариб Хисорга узатдилар. Султон Махмуд мирзо ҳаётлигида катта ўғли Султон Масъуд мирзога Хисорни, Бойсункур мирзога Бухорони берган эди. Бу воқеа, яъни Султон Махмуд мирзонинг вафоти пайтида ҳеч қайси ўғли ҳозир эмас эди. Хисравшоҳни ҳайдашгандан сўнг Самарканд ва Хисор беклари ўзаро қелишиб Бухорога — Бойсункур мирзога қилиб юбордилар ва қелтириб, Самарканд тахтига ўтиргиздилар. Бойсункур мирзо подшоҳ бўлганда ўн саккиз яшар эди.

Ўша фурсатда Тошканд ҳокими Султон Махмудхон Султон Жунайд барлос ва Самарканднинг баъзи улуғлари сўзи билан Самаркандни эгаллаш умидида лашкар тортиб, Қанбой мавзесига қелди. Самарканддан Бойсункур мирзо ҳам катта, яхши қуролланган лашкар билан чиқиб, Қанбой мавзесида саф тортиб урушдилар. Хайдар қўқалдош мўғул лашкарининг улуғ таянчи, ҳужумчилик қисмининг бошлиғи эди; ҳаммалари отдан тушиб, жангга қирдилар. Самарканд ва Хисорнинг ҳамиятли йигитлари от қолдилар. Хайдарбек бошлиқ отдан тушганлар бутунлай отлар оёғи остида қолдилар. Хайдарбек қўлга олинган, мўғуллар уруша олмадилар, енгилдилар. Қўп мўғул қишиси қирилди. Бойсункур мирзо ўз олдидан ҳам қўп қишининг бошини олдирди.

Шунчаликка қорилдики, ўликнинг қўпчилигидан шох қодирини уч ерга қўқирдилар.

Бу фурсатда минглик элидан бўлган, отамнинг олдидан қичиклигидан хизматлар қилиб беклик мартабасига етган, бироқ сўнгра бир гуноҳи туфайли мартабаси қасайтирилган Иброҳим сору Исфара қўргонини эгаллаб, Бойсункур мирзо отига хутба ўқитди, муҳолиф томонида бўлди.

Шаъбон ойида Иброҳим сору қитнасини даф этиш учун лашкар отланди. Ушбу ойнинг охирида Исфарани қамал қилди. Ўша куни йигитлар шўҳлик қилиб, етиб қелгандан қўргоннинг ташқарисидаги янги қилинган қўргонни олдилар. Сайид Қосим эшиқога шу куни ҳаммадан яхшироқ ҳаракат қилиб, ўзи қилич урди. Султон Аҳмад Танбал ҳам қиличининг қучини қўрсатди. Муҳаммад Дуст тағойи ҳам қиличбозлик додини берди. Бироқ баҳодирлик улуши қовринини Сайид Қосим олди. Баҳодирлик улуши мўғулларда қадимий қасмдир. Қар уруш ва қарб маърақасида қар қимқи элдан ўзи қилич урган бўлса, улушни ўша олади. Шохруҳияга қорганда, тоғам Султон Махмудхоннинг қамунали баҳодирлик улушини Сайид Қосим олди. Аввалги қунги урушда Худойбердибек отамга тахш (қичик ўқ отиш қуроли) ўқи тегиб, ўлди. Қирхли қийимсиз урушга қирилгани учун баъзи йигит-қаланг қобуд бўлиб, анча одам қардор бўлди. Иброҳим қорунинг қошида бир тахшотари қор эди, қуда яхши отарди. Унинг қек тахшотарни қўрмаган эдик. Ақсар элни у қардор қилди. Қўргон олингандан сўнг, ўша тахшотар доим қенин қошимда бўлди. Қамал узокка қўзилди. Икки-уч ерда сарқўблар қасаб, ероти йўлларини қазил қурилди. Қалъа олиш қаракатиға қиддий қирлиш тайинланди. Қамал қирк қунга қўзилди. Охири Иброҳим сору ожиз қолиб, Қожа Мавлоноий Қозининг қоситчилиғи билан қулликни бўйниға олиб, шаввол ойида қилич, садогини бўйниға олиб қелиб, мулозамат қилиб, қўргонни топқирди.

Қўжанд ҳам узок қуддатлардан қери Умаршайх мирзо давлатиға тааллуқли эди. Бироқ

бу тўс-тўполонларда ҳокимидан путур кетгани учун Султон Аҳмад мирзога қарар эди. Шу муносабат билан унинг устига юриш қилиб борилди. Хўжандда Мир Мўгулнинг отаси Абдувахҳоб шиговул эди. Мен етган захотимок кўргонни талашиб-тортишиб ўтирмай топширди.

Бу фурсатда Султон Маҳмудхон Шохруҳияда эди. Бундан бурунрок Султон Аҳмад мирзо Андижон тупроғига келганда хон ҳам келиб, Аҳсини камал қилганди. Зикр этилганидек, хотиримга келдики, хон онамнинг ақасидир, ора бунчалик яқин бўлгани боис бориб бош эгсам, ўтган гина-қудуратлар бартараф бўлса, яқин-йироқда эшитган-қўрганга яхши бўлади, деб келиб, Шохруҳиядан ташқаридаги Хайдарбек солган богда хонга мулозамат қилдим. Хон богнинг ўртасидаги улуг чордара (тўрт эшикли) уйда ўтирган эдилар. Уйга қирғач, уч марта таъзим қилдим. Хон ҳам таъзим қилиб ўринларидан турдилар. Қўришиб, қайтиб таъзим қилгандан сўнг, ёнларига олиб, кўп шафқат ва меҳрибончиликлар қўрсатдилар.

Бир-икки кундан сўнг Қандирлик доғони билан Аҳси ва Андижон сари йўлга тушдим. Аҳсига етиб отамнинг мазорини тавоф қилдим. Аҳсидан жума намози вақти чиқиб, Банди Солор йўли орқали шом билан ҳуфтон намози орасида Андижонга келдим. Бу Банди Солор йўли тўққиз йигач йўлдир. Андижон вилоятининг даштда яшовчи аҳолисидан бири одами кўп Чакрак элидир. Беш-олти минг уйлик эл. Улар Фарғона билан Қошғар орасидаги тоғларда истикомат қиладилар. Отлари кўп ва қўйлари беҳисобдир. У тоғларда қорамол ўрнига қўтос саклайдилар. Қўтос лари ҳам кўп бўлади. Тоғлар-ри берк ва чегарада бўлгани учун мол беришга ўрганмаганлар. Чакракдан-мол олиб, лашкарга бўлиб бериш учун лаш-қарни Қосимбекка бошлатиб, Чакракка юборилди. Қосимбек бориб, йигирма мингга яқин қўй ва минг-минг беш юз от олиб, лашкарга улашди. Лашкар Чакракдан қайтгандан сўнг Ўратепанинг устига отланилди. Ўратепа узок муддатлар Умаршайх мирзо тасарруфида эди. Мирзо ўлган йили қўлдан чиқиб кетганди. Бу фурсатда Бойсункур мирзонинг иниси Султон Али мирзо бу ерда эди. Султон Али мирзо хабар топиб, ўзи Қалғар ва Масчо тоғлиқларига чиқиб кетиб, бекота Шайх Зуннунни Ўратепага қўйган эди. Хўжанддан ўтиб ярим йўлга етганда, Халифани Шайх Зуннунга элчи сифатида юборилди. У беақл ноқас муносиб жавоб бермай, Халифани туттириб, ўлимга буюрди. Қисматда йўқ экан, Халифа ҳалос бўлиб, юз минг машаққат ва азоблар билан икки-уч кундан кейин яёв ва яланғоч қайтиб келди.

Ўратепа тарафларга келдик. Қиш яқин қолгани учун эл шоли-молини бутунлай йигиштириб олган эди. Шу сабабдан бир неча кун ўтгач, Андижон сари қайтиб йўлга тушилди. Биз қайтгандан сўнг хон лашқари Ўратепа устига юрди. Ўратепа қишилари саклай олмай, у ерни ташлаб қикдилар. Хон Ўратепани Муҳаммад Хусайн қўрагонга берди. Ўша вақтдан тўққиз юз саккизинчи йилгача (милодий 1502 йил) Ўратепа Муҳаммад Хусайн қўрагонда эди.

давоми бор...

